

с много тежки (скоротечни или продължителни) състояния и дори с „летален изход“ за една или друга ромска група относно просъществуването на нейното групово съзнание и самосъзнание, на нейната битийна и културно специфицирана историчност и изява. Поради това исторически и социално съвременно абсорбирането на иноетничен потенциал се е оказвало практически по-реализуемо в собствено етничната (и групово дефинирана) идентичност и екзистенция, отколкото проблематичността, свързана с метаморфози и пертурбации по междугрупов модел на взаимодействие и развитие.

Неслучайно тази спецификация на амбивалентността релефно се проявява и действа в декларираната и йерархизирана симпатия или антипатия на фиксиране на етничната идентичност у ромите. Така принципният модел на етничното самосъзнание на циганите може да придобие три- или четиристепенна форма на проява: съзнание за принадлежност към конкретна група, съзнание за принадлежност към метагрупово общество, съзнание за принадлежност към макрообществото, в което ромите живеят, и съзнание за принадлежност към отделна негова част, която е йерархизирана вертикално над ромите, но е низходяща спрямо другите доминиращи етнически субекти. Практическата реализация в историческата и житейски-биографичната събитийност на този модел обаче не следва подобна логика, защото може да има „разбърквания“, неравнопоставеност, рокади в смисловата и функционалната ориентация и реализация на всеки един от тези три, четири, а може и повече „етажа“ на деклариране на етнично самосъзнание. Но при всички случаи груповата фиксираност и принадлежност си остава безапелационна и категорично присъстваща в депозирването на циганската етническа осъзнатост⁸.

Особено място и роля в проблемната територия, засягаща амбивалентността в ромската душевност, битност и култура, би трябвало да се отдели на т. нар. **преферирано етнично съзнание и самосъзнание при циганите**⁹, защото то е свързано с декларативност на щрихите на такава осъзнатост и самоосъзнатост (в пределите на дадена група или персонален субект), която не съответства на обективно историческия етничен произход и принадлежност на своя носител. Преферираността на ромското съзнание и самосъзнание ви-